

Οι ηθικές και πολιτισμικές αξίες των Ποντίων

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

image not found or type unknown

Κάθε

κοινωνία είναι δομημένη και διαμορφωμένη πάνω σε θεμέλια που η ίδια έχει θέσει, και τα οποία, εκτός από το να την στερεώνουν, καθορίζουν τη φυσιογνωμία και τις ιδιομορφίες της. Τα θεμέλια αυτά δεν είναι άλλα από τις αξίες που την εκφράζουν και υποδεικνύουν την πρόποσα συμπεριφορά και στάση ζωής στα μέλη της.

Μελετώντας την ποντιακή ιστορία διαπιστώνουμε τη βαρύνουσα σημασία των ηθικών αξιών των Ποντίων -τόσο σε καθημερινές όσο και σε ιδιαίτερες στιγμές- που σημάδεψαν την πορεία του ποντιακού ελληνισμού.

Η ακεραιότητα, η συλλογική συνείδηση, η φιλοπατρία και η αλληλεγγύη δεν αποτελούσαν αφηρημένες έννοιες, αλλά εκφράζονταν έμπρακτα όταν οι περιστάσεις ήταν ανάλογες.

Μία από τις κορυφαίες στιγμές ηθικής ακεραιότητας κι εντιμότητας ήταν η άρνηση των Αργυρουπολιτών να δωροδοκηθούν για να αλλάξουν μητροπολίτη. Συγκεκριμένα, όταν ο αρχιμανδρίτης Αγαθάγγελος Βλάσταρης, το 1874, πρότεινε στους Αργυρουπολίτες να τους εξασφαλίσει τα χρήματα για το εκπαιδευτικό έργο, με αντάλλαγμα την εκθρόνιση του Γερβάσιου Σουμελίδη (φωτ. αριστερά), ώστε να γίνει εκείνος μητροπολίτης Χαλδίας, αυτοί δεν το δέχθηκαν, παρόλο που η οικονομική τους κατάσταση ήταν δύσκολη λόγω της εξάντλησης των μεταλλευτικών κοιτασμάτων.

Εκτός από την ηθική ακεραιότητα, οι Πόντιοι διακρίνονταν σε εθνική συνείδηση και φιλοπατρία. Ένα από τα χαρακτηριστικότερα παραδείγματα είναι η στάση του Νίκου Καπετανίδη, δημοσιογράφου κι εκδότη, στα δικαστήρια της Αμάσειας. Παρόλο που ο διαβόητος Τοπάλ Οσμάν είχε επισκεφτεί τον Νίκο Καπετανίδη στα γραφεία της εφημερίδας Εποχή, ώστε να τον τρομοκρατήσει και να πάψει την εθνική και αγωνιστική του δράση, εκείνος δεν λιποψύχησε στιγμή, καθώς ήταν ολόψυχα ταγμένος στη δημιουργία ποντιακού κράτους. Στην απαγγελία του κατηγορητηρίου ότι αγωνιζόταν για την ανεξαρτησία του Πόντου, όχι μόνον δεν δίστασε να το παραδεχθεί, αλλά πρόσθεσε πως ήθελε την ένωση του Πόντου με την Ελλάδα.

Η θαρραλέα απάντηση του Νίκου Καπετανίδη προκαλεί δικαιολογημένα το θαυμασμό. Ας μην ξεχνούμε, άλλωστε, ότι η ισχυρή αίσθηση της εθνικής ταυτότητας ήταν αυτή που διατήρησε τον ελληνισμό του Πόντου αδιάσπαστο στο πέρασμα των αιώνων. Η τελευταία του κραυγή, λίγο πριν από την αγχόνη, ήταν: «Ζήτω η Ελλάς!». Ο Νίκος Καπετανίδης με τη γενναιότητά του εξέφρασε απόλυτα τα λόγια του Περικλή στον Επιτάφιο: «εύδαιμον το ελεύθερον, το δ' ελεύθερον το εύψυχον». Και ήταν μόλις 32 χρονών.

Ιδιαίτερα έντονη ήταν η συλλογική συνείδηση των Ποντίων και η μέριμνά τους για τον συνάνθρωπο. Στον Πόντο δραστηριοποιούνταν πολλοί σύλλογοι με εκπαιδευτικό και κοινωνικό προσανατολισμό, μιας και οι πρόγονοί μας είχαν συνειδητοποιήσει το ρόλο που μπορούσαν να διαδραματίσουν για τη συνοχή και τη συσπείρωσή τους. Ιδιαίτερη μνεία οφείλουμε να κάνουμε στους γυναικείους συλλόγους, ιδεώδες των οποίων ήταν η προσφορά στον άνθρωπο. Μεταξύ αυτών ξεχωρίζει το μακροβιότερο γυναικείο σωματείο, η Μέριμνα Ποντίων Κυριών (1904), με πλούσια και πολυδιάστατη δράση, η οποία ιδρύθηκε στην Τραπεζούντα με το όνομα «Αδελφότης των Κυριών Τραπεζούντος “Η Μέριμνα”». Όπως αναφέρεται στο πρώτο άρθρο του καταστατικού της, «σκοπός της Μεριμνης είναι η διά παροχής εργασίας υλική υποστήριξις των δεομένων προστασίας και αρωγής Ελληνίδων».

Εκτός από τη «Μέριμνα», στον Πόντο δραστηριοποιούνταν ακόμη οι γυναικείοι σύλλογοι «Φιλόπτωχος Αδελφότης των Κυριών Αμισού», το «Επιμελητήριον Παλλάς Πάφρας» και ο «Έσπερος - Δράση Μερζιφούντας».

Η ομαδική συνείδηση δεν εκδηλωνόταν μόνο σε καιρούς ευημερίας και προόδου, αλλά γινόταν πράξη σε δύσκολες και κρίσιμες στιγμές. Μια τέτοια στιγμή καταγράφεται στο βιβλίο του Αχιλλέα Ανθεμίδη Τα απελευθερωτικά στρατεύματα του Ποντιακού Ελληνισμού 1912-1924, η οποία πραγματοποιήθηκε κατά τα χρόνια της Γενοκτονίας. Ο συγγραφέας καταγράφει πως κατά τη διάρκεια μιας σύγκρουσης μεταξύ Ποντίων και Τούρκων, αφού τελείωσαν οι σφαίρες των Ποντίων, οι αντάρτες που προστάτευαν τα γυναικόπαιδα προτίμησαν να αυτοκτονήσουν, ώστε να μείνουν μόνο τα γυναικόπαιδα και να παραδοθούν στους

Τούρκους.

Ασφαλώς, ο αξιακός πλούτος του ποντιακού ελληνισμού είναι αδύνατο να περιοριστεί σε ένα άρθρο. Η ιστορία των Ποντίων είναι πλούσια και γεμάτη παρόμοια περιστατικά. Γι' αυτό, με το παρόν κείμενο επιδιώκεται μια αδρομερής περιγραφή των κυριότερων πτυχών της και όχι η λεπτομερής καταγραφή της.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Φώτιος Δ. Κουτσοπιάς, Η πνευματική αναγέννηση του Ποντιακού Ελληνισμού, εκδ. Ηρόδοτος.

Κυριάκος Στ. Χατζηκυριακίδης, Μέριμνα Ποντίων Κυριών (1904-1204) – 100 χρόνια προσφοράς, εκδ. Κυριακίδη.

Εγκυκλοπαίδεια του Ποντιακού Ελληνισμού, εκδ. Μαλλιάρης-Παιδεία.

Αριστείδης Κεσόπουλος (έκδ., επιμ.), Αλησμόνητες πατρίδες του ελληνισμού, «Ο ηρωικός Πόντος».

Αρχοντούλα Κωνσταντινίδου, Φιλολόγος

Πηγή: pontos-news.gr